

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Minden pénz a lelkeszi hivatal címére küldendő.

Megjelenik hathetenként
Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS

Előfizetési ára:
Egy évre . . . . . 1000 kor.
Egyes szám ára 100 korona.

Torda : 1568. **HATÁRKÖVEK** Pozsony : 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondotta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

Advent.

„Meglátogatott minket a magasságból
való csemete” Lukács ev. I. 78.

Valakit várunk ezekben a napokban. Valakit, aki üzenetet hoz nekünk a világ négy tája felől s megtanít bennünket arra, hogy a puszta reménykedéssel, a tétlen várakozással nem sokra megyünk. Amint évről-évre megismétlődik az Anyaszentegyház életében ez a komoly időszak, megértéssel gondolunk azokra, akik ezt a szent szokást beleplántálták a mi szívünkbe. Ennek köszönhetjük, hogy világi gondjaink közben Karácsony ünnepe nem talál bennünket készületlenül.

Valakit várunk ezekben a napokban. Várjuk a magasságból való Csemetét, hogy „megjelenjék azoknak, aki a setéségekben és a halál árnyékában vannak; hogy a mi lábainkat igazgassa a békeség útjára.” Ha mindjárt egy kis gyermek képében jön is el, várva-várjuk Őt az egész szenvedő, bűnös világgal együtt; mert *szavára* — úgy érezzük — enyhület száll a lelkünkre; megkönnyebülés, kiengesztelődés az égi Atyával, akit sokképpen megbántottunk. Várjuk Őt, mert *szeméből* az igaz világosság hinti életadó sugarát mindenfelé, elűzve a kétséget, a homályt, a bizonytalanságot szomorú földi hazánk sorsa felől. Várjuk Őt, mert *szívéből* árad szerte lángfolyam gyanánt a szeretet; s aki egyszer annak melegét érezte, az előtt szent a házi tűzhely, szent a barátság és szent a világ békesége...

Jön... És már itt is van a magasságból való Csemete, a mi Jézusunk.

Atyámfia! Hallod-e az ő szavát a gyülekezeteinkben, ahol világmegváltó elveit dicsőítik az emberek? Hallod-e az ő szavát a lelkiismeretben, amidőn jutalmaz, avagy büntet érdemed szerint? — Látod-e az ő fürkésző tekintetét, amely előtt rejtve nem maradhat semmi s amely mint sebesen szárnyaló nyíl hatol be a csontok és velők oszlásáig? Érzed-e az ő nagy szívének dobogását, amidőn az egész világ helyett magadhoz öleled azokat, akiket Isten jó kedvében adott neked, mint hitvest, gyermeket és rokont, hazát és nemzetet?

Hallom... Látom... Érzem... Mondja ezt utánunk halálos komolysággal mindenki, aki a Krisztustól nyert keresztény nevet igaz értéke szerint megbecsülni óhajtja. Így azután csakugyan eljön mihozzánk, akit várva-várunk, akinek fogadására tárva-nyitva tartjuk ajtónkat, szívünket...

„Jövel Uram Jézus, látogass meg minket!
Kötözgesd be a mi sajtó sebeinket!
Nélküled a földön nincs igaz békeség:
Te vagy a boldogság, Te vagy az idvesség.
Légy hát amíg élünk
Allandó vezérünk;
Haló porainkban
Egyetlen vigaszunk, élő reménységünk. Amen.”

Szerkesztő.

Munkára fel!

(R. W. Emerson).

A jó Isten mindnyájunkat felruházott valamelyes tehetséggel az alkotó munkára. Azt a munkát, amit mi végezzünk, helyettünk senki más el nem végezheti... Dolgozz hát fiam serényen. Végezz mindent a maga idejében. Akkor majd ráérsz arra is, hogy másoknak dolgozzál. Ez az igazi nyereség. Ne halogass, ne tégy félre soha semmit. Mert a halogatás halálos nyavalya. Legyen mindig valami hasznos-üdvös dolog a kezéd ügyében. Akármilyen. Csak foglalkozzál vele szeretettel, mert az mindig javadra szolgál...

Azután, édes kis fiam, szoktasd hozzá magadat ahhoz is, hogy munkádat alopasan végezd Szívvel-lélekkel. Legjobb belátásod, teljes tehetséged szerint. Így lassankint kitűnsz a te társaid közül. S bizonyára lesz olyan munkakör, amelyen még az irigység is neked adja a dicsőség pálmáját. Ez a nemes, lankadatlan munka egyúttal szép és fenkölt gondolatok hordozója, életünknek igazi remekműve. Ez boldogít minket leginkább itt a földön. Ilyen legyen a te munkád is. Nem felemás. Nem toldott-foldott. Mintha csak most került volna ki az Isten szent kezéből. Lángbűtükben izzék rajta az örök „Imprimatur”...

Munkára fel!

P. b.

Egyházfenntartási Alap.

Kis lapunknak állandó rovatja lesz az a cím, amelyet nézetem szerint akkor se zárhatunk le végleg, ha most kitűzött célunkat el is értük. Hadd vegyen benne részt mindenki, aki unitárius egyházunknak nemcsak számszerint tagja, hanem annak felvilágosult hitelveit Isten és világ előtt nyíltan vallja a magáénak, s kész — a nagynevű elődök nyomdokain haladva — annak jövőjéért minden áldozatra.

Októberi számunkban közöltük volt az első adakozók névsorát. Most folytatjuk azt. Örömmel jegyezzük meg, hogy ebben már vidéki hiveink is szép számmal szerepelnek. Biztató jel a jövőre nézve, hogy az iskolások is megmozdultak, így óhajtván leróni hálájukat az unitárius egyház iránt.

Október 8-tól november 18-ig hálás köszönettel vettük az egyházfenntartási alapra a lelkészi hivatalba beküldött következő adományokat:

„TÉBE” ajándéka 1 millió, T. Szathmáry Elek (Csorvás) 120 ezer, Unitárius Nőszövetség, Zoltán Emil, Kovács József és neje (Hmvasárhely) 100—100 ezer, dr. Ferencz József (Kolozsvar), dr. Kertész Tivadar, Mátéffy Domokos (Gyula), Imreh József (Alsódabas), özv. Lipkay Arthurné (Szada) 50—50 ezer, Szathmáry Pál (Gödöllő) 25 ezer, Fekete Zoltán (Sopron), Derzsi Zsuzsanna 20—20 ezer, Ünnepi perselypénz (Szolnok: X. 21.) 16 ezer, özv. Péterfy Lajosné, Tanka Sándor (Győr), Sinczky Géza (Gyöngyös) 15—15 ezer, Juki Károlyné 12 ezer, Szöcs Albertné (Debrecen), Ráduly Jánosné, dr. Barabási István, Pál Ferenc, Dimény Lajos, dr. Gothárd Kálmán, dr. Gál

Jenő (Szolnok), Borbély Márton, Hackler Arthur, Tiboldi József (Erzsébetfalva), Burján Ferenc, Ferenczy István (Szakmár), Molnár János (Csepel), Pusztay Lajos, dr. Osváth Gerő, Somlyay Árpád (Balatongyörök), Kozma Ferenc (Hajmáskér), András Mózes 10—10 ezer, Belovary István és Ilonka tanulók 7000, Borbély Albert 6000, Csipkés Ernő (Kecskemét), Csatkai Jenő (Sopron), Ádám Dénes, Báró Kemény Árpádné, özv. Szakács Károlyné, Burjáné Deák Ilona, Bodóczy József (Rákosszentmihály), Deésy Károly 5—5 ezer, özv. Szinte Gáborné, Ágh József, Sinczky Ferenc (Gyula), Heyschmidt Ferencné, Csegezy László (Kaposvár) 3—3 ezer, Strömfel Gábor 2500, Takács Ferenc (Celldömölk) 2000 korona. Összesen: 2,060.500.

Ezenkívül K. Simó János tanuló adott 2 hollandi forintot, K. Simó László tanuló 5 cseh koronát megtakarított pénzeszkéből. Ők példát adtak. A többi bizonyára követni fogja...

Dr. Nyiredy Jenő gyűjtőívén a mai napig a következő adományok folytak be: Szörcey József korm. főtan. 100 ezer, Bauernebel Szilárd gyáros 45 ezer, Hefty Richárd vezérigazg. 30 ezer, M. J., Zilahi Kiss Jenő igazgató, dr. Huczik Elemér ny. államtitkár, Kecskés József (Miskolc) 25—25 ezer, Horváth Kálmán, Komáromy László őrnagy 20—20 ezer, dr. Pilinszky Attila, Liszkay Weisel László 15—15 ezer, Tarnay Kálmán, M. T., dr. Benyovits, Neugebauer Béla, Zsedényi Béla, Desseffy Géza, Csaszlava Gusztáv 10—10 ezer, Kisgyörgy Áron 6.750, Alpár Géza, Marsovszky György, Wauche Károly, vitéz Hefty Frigyes, N. N., Kun, Kasper R., Riedl, Apuka, Buttykay Edmund, Hudecz János, vitéz Czikely ezredes, dr. Haris Jenő, Hefty Károly, Serényi Béla, dr. Dániel Sándor, Oláh, Gálócsy Árpád, Esztergmoi Takarékpénztár, Borics Irén 5—5 ezer, Herczeg Pál 4 ezer, Kelemen Alajos, Fm., ifj. Bauernebel, Hir György 3—3 ezer, Fodor István 2500, Filesz Andor, Könczény Ferenc, dr. Kelemen B., Hollénia B., Wallaszky Dezső 2—2 ezer, Peterdy, Imreh Pál, Baly Olga, Gleich Boriska, Naményi Koncz Nándor, Fodor Etelka, Majtényi Béla, Nyul Gyula, Ö. B., Maróthy, X. y., Bély, Lányi Lindner ezer-ezer korona. Összesen: 563.250 kor., azaz Ötszázhatvanháromezer-kettőszázötven korona és dr. Liptay Tibor 25 drb Neugebauer Béla Bőrgyár R.-T. 200 koronás névértékű részvény.

Fogadják a jórészt más vallásu nemesszívű adakozók egyházunk hálás köszönetét.

I. közlemény	---	---	---	2,105.400.— K
II.	---	---	---	2,060.500.— "
III. dr. Nyiredy gyűjtőívén	---	---	---	563.250.— "

Együtt: 4,729.150.— K.

Az unitárius nő hivatása.

Irta és az Unit. Nőszövetség 1923. okt. 30-án tartott első rendes közgyűlésén felolvasta: Perczelné Kozma Flóra.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Nekem jutott a szerencse, hogy egy percre megvilágítsam azt az eszmét, — az unitarizmus lelkét — amely megteremtette, életre hívta a magyar unitárius nők szövetségét és egyúttal kiszabta annak rendeltetését.

Ha kutató szemmel és figyelő lélekkel fordul-

lunk ezen eszme felé, úgy először is két fővonást, két különleges ismertető jelet látunk meg benne. Az egyik az *eszme győzelmében, az ige erejében és megváltóképességében* való fanatikus hit, mely felül emelkedvén az összes keresztény hitcikken, uralja az egész gondolatot; a másik vonás pedig a más vallásnézetek iránti szeretetteljes *türelem us megbecsülés*, mely a krisztusi egyesülésre, együttműködésre, arra az egyetemes, láthatatlan egyházra vezeti a gondolatot, amelyet, a nagy, eszak-amerikai vallásbölcész, egyházunk mult ezázadbéli apostola: Channing fejezett ki a legfenségesebben.

A régmúlt időkben — talán akkor, mikor még arról tanakodtak az emberek, hogy van-e az asszonynak lelke — arról is folyt a vita, hogy vajjon az unitarizmus helyet foglalhat-e a kereszténység nagy családjában, miután nem a dogmatikára, hanem a *lélekre* fekteti a fősúlyt és örökös martirságában szól-e neki is a nagy meghívás: „jőjjetek hozzám *mindnyájan*, kik megfáradtatok...”

A mai kor, de különösen sokat szenvedő, szegény magyar hazánk immár maga is érezheti, hogy igenis a mi vallási gondolatunk helyet foglalhat Krisztus egyetemes egyházában. Mert ha valaha, hát ma kell az eszmében, a jézusi szellemenben, az evangelium erejében való hit *mindenket felülmuló* voltát átéreznünk és a keresztény türelem és tömörülés elodázhatatlan szükségességét elismernünk.

Nemzeti szerencsétlenségünkben meg kell értenünk azt a vallási gondolatot, mely elsősorban a krisztusi lélek, krisztusi munka megváltó erejét hirdeti. Fel kell ismernünk az eszme hatalmában való, hegyeket mozgó hit *pótolhatatlan* voltát, mert csak ezzel a fanatikus hittel juthatunk olyan erőhöz és kitartáshoz, mint amilyent egy nemzetet feltámasztó, megfeszített munka igényei.

Valamint éreznünk kell, hogy a krisztusi egyetértést, Channing láthatatlan egyetemes egyházát, szinte dogmaszerűleg kell hirdetnünk és ennek elősegítését krisztusi kötelezettségnek minősíteni! Különben sohasem fogjuk úgy koncentrálni tudni erőinket, hogy szerencsétlenül elpusztult hazánkat újraépíthessük.

És én, aki sajnos csak távolról figyelhetem nőszövetségünk munkáját, meghatottan veszem tudomásul azt a testvéries és unitárius hittel folytatott, ezer nehézséggel megküzdő szociális munkásságot, melyet a Szövetség hazafias érzéstől áthatott kiváló elnöke és alelnökei, valamint krisztusi érzés és krisztusi munka valóságos megtestesítője: fáradhatatlan főtitkárunk vezet!

Mikor kapom a levelet, hogy nagy és nehéz az akadály; sokszor se pénz, se semmiféle segítő eszköz; de azért megállás nélkül, lankadatlan reménységgel folyik a munka, mert hiszen magyar gyerekekről, magyar özvegyről vagy árváról, szóval magyar nyomoruságról és ezen keresztül magyar hazánkról van szó — akkor felismerem a hívő munkában az evangelium erejét, az eszme győzel-

mét hirdető s magyar hazánkért dolgozó ősmagyar unitárius vallást.

Ami a keresztény együttműködést, a láthatatlan egyház utáni ősi vágyunkat illeti, ezt már Szövetségünk megalakulása előtt a Dávid Ferenc Egylet közreműködésével gyönyörűen megvalósította a Magyar Protestáns Nők Országos Szövetsége, valamint a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, mely társulatok egy percig sem tanakodtak a régiekkel, hogy vajjon helyet foglalhatunk-e a keresztény nők társaságában vagy sem, hanem a legnagyobb szeretettel és testvéries érzéssel fogadtak be bennünket országos gyülekezetükbe.

Ezzel alighanem arra is feleletet nyújtottak a régmúlt idők filozofusainak, hogy vajjon van-e az asszonynak lelke, különösen pedig testvériségre hajló, tapintatos keresztény szive?

Az unitárius nők tábora a legnagyobb hálával és elismeréssel tartozik mindkét szövetségnek és bizonyára átérzi Channing halhatatlan szavait, hogy: „soh'se felejtsük el, hogy akik különböznek tőlünk szóban vagy szemlélődésben, nagyon is megegyezhetnek szivben. Legellenkezőbb hangok közepette jól látja a mi közös Atyánk gyermeki imádásunkat és azt egyforma gyönyörködéssel fogadja...”

Ma és különösen itt, a mi szegény magyar hazánkban kétszeres értéke van ennek az egyszerű mondásnak és az asszonyok közötti harmoniának. Mert ma minden széthuzás, minden pártoskodás és gyűlölködés kétszeres merénylet beteg országunkkal szemben.

Ha mégis kénytelenek vagyunk időnként hazaáruló szeretetlenségről, felekezetieskedésről, sőt igazságtalan gyanúsításokról hallani — melyek sajnos még a vallási életet sem kimélik — legalább mi asszonyok mutassunk jó példát és bizonyítsuk be, hogy hazánk jóvoltáért minden káros indulatot, minden irigységet, rossz természetet le tudunk győzni és Krisztusban egyesülve békés és építő munkát tudunk végezni.

De mikor én a krisztusi eszme gyakorlatba vitelével az együttes szociális munka égetően szükséges voltát hangsúlyozom, akkor, mint legőregebb volt munkatársuk óva intem a mi kedves szövetségünk dolgozó tagjait, hogy ne csak ebben a lázas munkában merüljön ki egész vallásosságuk. Mi a többek között abban különbözünk a materialista munkásoktól — kik emberi találékony-sággal, technikai erőfeszítésekkel, ige nélküli száraz törekvésekkel akarnak megváltói munkát végezni, — hogy mi Isten segítségével, Isten támogatásával és az evangeliumban befektetett program szerint *imádságos lélekkel* végezzük kötelességeinket.

Ebben a tülekedő és lázas munkába vagy élvezetekbe rohanó nagy városban, ahol a száguldó villamosok és autók között többnyire csak magunkat mentő és szolgáló önző gondolatok szülehetnek — úgy is féltő, hogy még a legjobb munkában utazó embernek is vajjon *jut-e egy perc* a megállásra, Istennel való társalkodásra?! Mert

hiszen azzal szoktak a mai emberek védekezni, hogy nincs idejük elmélkedésre, templomba járásra vagy csak a legrövidebb imádságra is!

Most a reformáció évfordulóját ünnepelve eszembe jut az egyik reformátornak — ha jól emlékezem Kálvinnak — az a mondása, hogy temérdek dolgát, fárasztó munkáját csakis gyakori imádkozással tudja elvégezni. Tehát az imádkozás nem volt feltartóztató akadály a számára, hanem inkább jótékonyan ösztönző erő!

Mélyen tisztelt Hölgyeim! érezzük mi is át ennek a mondásnak az igazságát.

Nem lehet jó, nem lehet sikeres munkát végezni folytonos lelki gyakorlat és imádkozás nélkül; mert csak ez formálja a lelket alkalmassá és méltóvá az evangéliumi munkára!

Gondoljunk vissza arra a temérdek kudarcra, amit az Isten és Krisztus nélkül dolgozó materialista gyülekezetek következetesen produkálnak! Ezek a mozgalmak is a humanitás jelszava alatt kezdődnek. Ezek is szegényeket és betegeket akarnak gyámolítani és testvériségről álmodoznak; de miután nem az Isten igéje inspirálja őket és lelkük nem érintkezik a legmagasabb szellemmel, hangzatos programjuk legtöbbször kegyetlen vérfürdővel és szégyenteljes erkölcstelenséggel végződik.

Mert nem az emberi elbizakodottság és nagyon is tökéletlen tudomány van hivatva megváltani a világot, hanem a Krisztusban megjelent isteni szellem, az evangélium lelke, amellyel folyton közlekednünk kell, hogy célhoz vezető munkát végezhessünk. Az imádkozás, templomba járás és bibliaolvasás nem pusztán formalitás, ha lelkünk egyúttal Isten lelkével érintkezésbe lép.

Különben is a szabadelvű kereszténységnek az az előnye, hogy amint az előbb említett fővonalak is mutatják vallásunknak határozott filozófiai hajlamai vannak, melyek nemcsak szélesítik, de egyúttal mélyítik is az evangéliumi munkára a lelket.

Nagyon gyakran tapasztalhatjuk, hogy a vallás gondolatát kiküszöbölő, vagy nem komolyan vevő és magasabb filozófiai elmélkedésre képtelen egyleti élet, ha nem is végződik az előbb említett materializmus rémes eredményével, de nagyon sokszor lélek nélküli robot munkává vagy üres szereplési mániává fajul el!

Szerencsére nekünk van Istenünk, van Jézusunk és az ő evangéliuma inspirálja befogadásra és megértésre elkészített lelkünket. Használjuk jól fel ez a nagy kegyelmet, hogy a legnagyobb nehézségek és fáradságok dacára munkánk ne csak jó eredményű, hanem egyúttal „könnyű és gyönyörűsége” legyen.

Azért a legnagyobb hálával tartozhatunk a püspöki vicárius urnak és lelkész uraknak valamint a nemes lelkű előadóknak, kik részben biblia magyarázattal és imádkozással, részben vallás-erkölcsi előadásokkal emelik a vezetők s munkatársak lelkét a közös feladat elvégzésére.

Nekünk unitárius nőknek ugyanis kétszeresen kell most a helyes inspiráció és a győzedelmes evangéliumi szellemben való erőteljes hit; mert hiszen elszakadva egyházunk ősi fészektől és rajongásig szeretett főpásztorunktól, szinte hazátanul és árván küzdünk a legmostohább sorsu vallásért és legtöbbet szenvedő elárvult hitronainkért.

És éppen ezért engedjék meg, hogy mielőtt befejezem egyszerű mondanivalómat — mely nem annyira ünnepi beszéd, mint csak egy szeretetteljes beszélgetés volt — Istennek minden áldását, vezető és inspiráló kegyelmét kérem nőszövetségünk minden egyes tagjára, különösen a nagy nehézségekkel hősiiesen megküzdő vezetőségre és egyúttal ezen a szent helyen kérem Istent, hogy érjék meg mindnyájan nőszövetségünk és minden unitárius — sőt minden igaz keresztény — törekvés győzedelmes sikerét, sokat szenvedett egyházaink talpraállását és egész drága magyar hazánk feltámadását!

Az irodalom hatása az emberi lélekre.

Irta és a Dávid Ferenc Egyesületben felolvasta:
Dánielelné Lengyel Laura.

Minden ember csak saját foglalkozásáról szeret beszélni. Ha egy vargával kerülök össze, attól minden nagyobb fáradság nélkül megtudhatom, a különböző bőrök különböző jó és rossz tulajdonságait. Az ember munkája csak akkor igazi és értékes munka, ha szívvél-lélekkel lelkesedik érte, mert még az utcaseprést sem lehet jól elvégezni kedv, ötlet, leleményesség és ambíció nélkül. El kell hitetni magunkkal, hogy munkánk a társadalomra nézve kasznos, üdvös és szükséges. Ha nem bírjuk ezt elhitetni, akkor hiábavaló minden. Mert munkánk szürke, színtelen és lendület nélkül való lesz.

Jóakaratu elnézésüket kérem, amikor most az irodalomról beszélek. Ez nekem olyan fontos, mint a vargának az erős bőr, a kovácsnak a kemény vas és a szabónak szép finom, színes szövet. Szénégetőnek tókéén a szeme. Ez az én tőkém. Ne vegyék tőlem rossz néven, ha rajta tartom a szememet. Egyet azonban ígérek. Nem veszem igénybe tulságosan hosszú ideig türelmüket és nem leszek bőbeszédű.

Az irodalom iránt való érdeklődés azért olyan erős, mert az ősi, ösztönszerű érzések közé tartozik. Nem a civilizáció hozta létre. Hiszen gondoljanak csak arra, hogy könyörög a gyermek az anyjának meséért. Milyen szomjas a tarka, színes, vidám vagy szomorú történetekre. S hogy lecsillapodik szomjusága, ha anyja ölébe veszi és elmondja neki a piros bóbítás kisleányt, hófehérkét, a hét törpét, a bátor királyfi meg a szenvedő királykisasszony, meg a hétéfű sárkány történetét. És a keleti népek fantasztikus regéi, a vademberek különös meséi, nem mind azt mutat-

ják-e, hogy az irodalom nem a civilizáció terméke. Meg volt az első primitív korszakban a maga primitív módján. Angol utazó könyvéből ismerjük a következő kis történetet. Egy arab faluba érkezett az utazó, a kut mellett egy öreg ember ült és mesét mondott. A körülálló emberek nagy figyelemmel hallgatták az öreget. Mikor pedig a mese hősnőjét, egy igen derék rokonszenves asszonykát a férje hűtlenséggel vádolta s zsákbavarrva a tenger felé vitte, az öreg arab felkelt a kut mellől, abbahagyta a mesét, mindenkitől egy pár piasztért kért, mert amíg nem fizetnek, nem akarta megmondani: mi lesz az ártatlanul bajba jutott nővel? Az emberek fizettek, mert mindenki szívesen áldoz egy-két piasztért, ha megtudhatja, kiszabadul-e a bajból a szegény, hűséges derek nő. Nem igaz hűséges képe ez az író munkájának? Mindössze is az a különbség, hogy itt a művelt Nyugaton az író nem ül le a kut mellé, hanem odahaza íróasztalán írja meg a meséjét és nem tányéroz személyesen, hanem eladja könyvét egy kiadónak. De ugyebár ez igazán nagyon is lényegtelen különbség, beszélni sem érdemes róla. Az öreg arab is kitalált mesékből élt meg ott a Keleten, mi pedig az önök szíves érdeklődéséből keressük meg a kenyérünket itt a művelt Nyugaton. Mert ha egyszer önök azt mondanák, engem bizony nem érdekel a zsákba varrt erényes nő sorsa, mindegy nekem, akár a tengerbe full, akár nem, akkor az öreg arab ember, akarom mondani mi művelt nyugati írók mindnyájan éhenhalnánk, vagy mehetnénk kukoricát kapálni, már amelyikünk ért ehhez a mesterséghez.

Ettől azonban nem kell félnünk, mert önök mindig érdeklődni fognak a mesék iránt. A mese, a poézis éppen úgy hozzátartozik életünkhöz, mint a valóság, a realitás. A história arról beszél, amit az emberiség cselekedett. Az irodalom pedig arról, amit az emberiség álmódott. Ezért sokkal szebb az irodalom, mint amilyen a történelem. Mert álmainkban mindnyájan kivétel nélkül sokkal jobbak, becsületesebbek, tisztábbak vagyunk, mint az életben. Álmunkban nem kell harcolnunk a kenyérért, vagy a hírnévért, a ruháért, vagy az ambícióért, így hát jók, nemesek, irgalmasak és könyörületesek lehetünk. Hiszen a lélek, az Istentől fogantatott, álmunkban nem áll többé a test hatalmában. Nem kell azt kiszolgálni, vágyairól, szükségleteiről, kívánságairól gondoskodni. A lélek kiszabadul a test rabszolgaságából és repül csillagon, üstökösön, naprendszeren keresztül Urának, teremtőjének színe elé.

És nem is tudhatjuk egészen biztosan, mikor éljük valódi életünket? A nappali túlekedésekben, vagy az éjjeli szép álmokban? Mikor lelem meg magamat igazán? Mikor nappal harcolok, vagy mikor éjjel mindennel és mindenkivel kibékülve álmodozom.

Az emberiség álma ott van letéve irodalmában. És mióta itt vagyunk a világon az ember mindig emésztő kíváncsisággal, kiapadhatatlan

érdeklődéssel nézte saját álmait. Szerette, megbecsülte, tisztelte azokat, kik erről verset költöttek, regényt irtak, képeket festettek, márványt faragtak vagy színes ruhákba öltözve neki ezt a színpadon megtestesítették. Szerette őket és a hatalmukba adta magát. A kedvükért olyan lett, amilyennek azok kívánták, néha még az erkölcsét is megváltoztatta.

Ne gondolják, hogy túlzok. Az ember a könyvvel vagy szindarabbal szemben gyakran elveszti egyéniségét és jobbá, különbbé, nemesebbé válik, mint a milyen. Hogy irodalmi példával világítsam meg a dolgot. Nincs olyan alávaló és erkölcstelen gazember, ki mikor a színpadon Shakespeare Jagóját látja, rokonszenvezne vele. Sőt ellenkezőleg, szíve megjelik szánalommal a nemes Otheló iránt és ha lelke feketébb is a pokolnál, elfordítja fejét az elvetemedett cselszövőtől. A legzsugoribb, szívtelenebb uzsorás sem fogja rokonszenvesnek találni Molière Harpagonját. Egész bizonyosan nagyon haragszik a halhatatlan francia uzsorására. A gőgös apa, ki a világért sem adná egy alacsonyabb sorsu, vagy szegényebb emberhez leányát, ha regénybe olvassa, hogy mint küzd a szegény derek, szorgalmas ifju a gazdag előkelő kisasszony kezéért, helyeslőleg bólintgat a könyv olvasása közben és korántsem a gőgös apával fog rokonszenvezni, hanem a derek törekvő ifjával. Mit bizonyít ez? Hogy az irodalom felszabadította a lelküket és az jóvá, nemessé, emberszeretővé vált. Mert az ember lelke mindig különb, tisztább, nemesebb, mint amilyen az élete. Innét van, hogy a nagy mesélők halhatatlanok. Jókait mindig fogjuk olvasni, míg magyar ember lesz a földön. Mert hiszen a hazát úgy kell szeretni, olyan nemesen, önzetlenül tisztán, fanatikus makacs kitartással, ahogy Jókai Új Földes urában Garamvölgyi Ádám szereti; az Istent úgy kell lelkünkbe fogadni, ahogy „Egy az Isten”-ben Adorján Manasse borul le az örök Teremtő előtt. A szülőket úgy kell tisztelni, ahogy A kőszivű ember fiában Bardlaia Jenő közelít édes szülőanyjához; az asszonyt, a hitvest úgy kell megbecsülni, ahogy A fekete gyémántokban Berend Iván szoritja magához a Párisból hazatért Évát. Álomlátások ezek ugy-e? És több tanulságot merithetünk belőle, mint a való életből. Kitalált mesék és több bennük az életünkre ható tanulság, mint a legkézzelfoghatóbb igazságokban. Innét van az irodalom óriási hatása. Mert oly nagyon szeretünk találkozni a jobbik énünkkel és fájdalom az életben felette ritkán találkozhatunk vele.

Lapunk előfizetési ára 1923. évre ezer korona. Ez ma két napilap árával egyenlő. Lehetetlen, hogy ezt a csekély összeget ne tudná bárki megfizetni. Ha igaz barátja vagy lapunknak, tartsd kötelességednek előfizetési, tartozásodat beküldeni.

Templomot Orosházának!

A napokban a magyar róna unitáriusainak köréből hozott lelkesítő híreket a posta. Hiveink előtt nem ismeretlen dolog az, hogy a múlt század végén az Alföldön a derék magyar földmivelő nép körében alakultak unitárius gyülekezetek. Egy ilyen gyülekezet az orosházi is. Immár több évtizede állja keményen unitárius hitét, küzdve a meg nem értéssel, de hősiiesen kitartva egyszer megismert igazsága mellett. Most pedig mozgalom indult meg a kicsiny nyájban, melynek célja az, hogy templom-alap létesíttessék, azaz, hogy minél előbb egy templom hirdesse az unitárius gondolat terjedését a magyar rónán.

A szívünk hevesebben dobog, lelkünk örömmel telik meg, mikor látjuk azt az önfeláldozó készséget, azt a rajongó szeretetet, amellyel egyesek, de az egész közösség is az ügyet felkarolja. A mozgalom élén dr. Kiss Árpád ügyvéd atyánkfia áll. Az egyház gondnokának, Bolla Mihály atyánkfianak kezéhez eddig a következő adományokat ajánlották fel:

Dr. Kiss Árpád ügyvéd	10 q buza
Bolla Mihály gondnok	2 " "
Iszlay Dezső	1/2 " "
Csizmadia Antal	50.000 korona

Dénes Antal, Német János, Tóth Lajos, Vági József 5000—5000, Birkás Mihály 2000, Csöntör János 1500, Kanó Lajos, Matula András, Nagy László, Német József, Szabó Antal, Varga Pál 1000—1000 K.

Örömmel vesszük tudomásul és örömmel közöljük az eddigi gyűjtést. Csak azt jegyezzük meg, hogy vegye ki mindenki részét az adakozásból tehetségéhez képest, mert akinek Isten többet adott, illő, hogy többet is tegyen Isten dicsőségének terjesztésére. Orosháza népének pedig küldjük meleg kézszorításunkat és Jézusnak, a mi Mesterünknek buzdító üzenetét: „Ne félj te kicsiny nyáj, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot“.

—jl—

Felhívás.

A budapesti unitárius egyházközség gyűjtőbizottsága f. év október 28.-án gyűlést tartott, amelyen dr. Tóth György, táblabíró — egyházi tanácsos afia bemutatta azoknak a gyűjtő-íveknek a szövegét, amelyeket unitárius hiveinkhez helyben és a vidéken, valamint országos gyűjtés keretében a nagyközönséghez intézni szándékoznak, hogy egyházunk súlyos pénzügyi válságát elhárítsuk.

Unitárius testvéreinkhez szóló felhívásunkat itt egész terjedelmében közöljük:

Unitárius Testvérek!

A reformáció keretében végbement világtörténelmi fejlődés egyik vezéralakjához: *Dávid Ferenc*hez és az ő hitelvei alapján kialakult unitárius egyház nevéhez fűződik a lelkiismeretszabadság kimondása.

Az 1568. évi tordai országgyűlés az egész emberiség világitó fáklyájaként hirdette: A hit Istennek ajándéka.

Erdélyben unitárius hitvallásunk évszázados történelme ezt bizonyítja.

Az összes keresztény egyházak hitelveit mindig tiszteletben tartottuk és megbecsültük. E magas elvet nem csak hisszük, hanem gyakoroljuk is.

Ezért volt az, hogy mi az eszmék és hitelvek fejlődésében a keresztényi türelem határait soha át nem léptük és a krisztusi szeretetet mindenkiel szemben gyakoroltuk.

A mai Csonka-Magyarországon a reformáció korában is voltak hittestvéreink, de hitvallásuk nem terjedt el akkor annyira, hogy az akkori egyházközségek mind a mai napig fennmaradhattak volna.

Az 1848. évi törvényhozásnak jutott az a dicsőség, hogy Erdély uniójának kimondásával kapcsolatban az unitárius vallást is bevett vallásnak nyilvánította.

Egyházunk hitelvei azóta is csak néhány egyházközségben találtak követőkre, úgyhogy a budapesti egyházközség tekinthető Csonka-Magyarországon olyan központnak, ahol hiveink vezetőemberei legtöbben laknak.

Ennek az egyházközségnek ma itt az a feladat jutott osztályrészül, mint akkor a kolozsvári mater-eklézsiának.

A helyzet nehézsége azonban fokozottabb, mert hiveink vagyontalansága folytán a budapesti egyházközség kötelezettségeinek vagyoniilag nem tud megfelelni.

A mai egyháztagokra hárul a történelmi felelősség azért, hogy az unitárius egyház Csonka-Magyarországon meg ne semmisüljön.

Az egyházközség ezekből az okokból kénytelen volt tagjait rendszeres egyházi adózásra felkérni.

Ezt az egyházi adózást a lelkeszi hivatal szabatosan és külön kezeli.

Az utóbbi gyűléseken résztvevő hiveink unitárius hitbuzgóságuk hatása alatt nagy elhatározások, döntő jelentőségű cselekedetek elé jutottak.

A mai nyomasztó helyzetet megvizsgálva, jövőnkért aggódó lélekkel elhatározták, hogy Egyházközségi Fentartási Alapot létesítenek.

Ez az elhatározás lelkek vágyódása volt.

A lelki vágyak áldozatra készítenek. És az áldozatos lelkek az egyházi adón kívül a fentartási alapra kezdték küldözgetni a nélkülözhető, vagy maguktól megvont koronákat.

Bizottságunk — a kapott megbízásnál fogva — azzal a felkéréssel fordul unitárius hiveinkhez, hogy mindenki legjobb tehetsége szerint hozza meg a „Fentartási Alap“ céljára a vagyoni viszonyaihoz mért áldozatot.

A rendes egyházi adón kívül „Aranykönyvbe“

foglalandó áldozatot kérünk mindenkitől tehetsége szerint.

Hisszük, hogy a szegény asszony olajos korsójának legendája megvalósul.

Hisszük, hogy az „Aranykönyvből” egyetlen unitárius hívünk sem fog hiányozni.

Az önkéntes adományok a „Fentartási Alap” jelzésével lesznek beküldendők. — Cím: Lelkészi Hivatal, Budapest V. ker. Koháry-u. 4. szám.

Budapest, 1923. október 28.

Dimény Mózes s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész.

HIREK

Felhívás! Előfizetőink szives tudomására hozzuk, hogy az 1922. évben 150-en; 1923. évben pedig 420-an semmit sem fizettek lapunk előfizetési díjából, bár lapunkat pontosan küldöttük minden előfizetőnknek. 911 előfizetőnk közül 176-an fizették meg az 1000 koronát (évi előfizetési díj). 315-en pedig csak kisebb részét küldötték be a lap árának. Kérjük tehát mindazokat, akik csak egy részletet, vagy egyáltalán semmit nem fizettek, hogy *hátralékukat postafordultával küldjék be* — különben olyan helyzetbe jutunk, hogy kénytelenek leszünk lapunkat beszüntetni. Ez annál szomorubb volna, ha bekövetkeznék, mert az újsz-tendőben ismét havonta akarjuk megjelentetni — minden hó 15-én — az Unitárius Értesítő-t. Az új évben az évi előfizetési ár: 5000 korona.

Lakásváltoztatás alkalmával mindenki jelentse be új lakása címét, mert csak így tudjuk pontosan küldeni lapunkat.

Előadás-sorozatot tart november 22-től kezdve minden csütörtökön (november 22, 29; december 6, 13 és 20-án) este 6 órakor dr. Csiki Gábor missziói lelkész budapesti templomunkban az „Unitárius Észme történeti fejlődésé”-ről. Ezekre a minden unitárius embert érdeklő és a jövő unitarizmust szolgáló előadásokra felhívjuk hűveink figyelmét. Az előadást minden alkalommal vita követi.

Kebli tanács gyűlés lesz Budapesten december 2-án (vasárnap) délután 5 órakor a lelkészi irodán. Ezt megelőzőleg november 29-én csütörtökön) a Hitéleti Bizottság, 30-án (pénteken) a Gazdasági Bizottság és december 1-én (szombaton) a Nevelésügyi Bizottság tart ülést mindennap 5 órakor.

Az Unitárius Nőszövetség közgyűlése. November 30-án este 6 órakor tartotta a Nőszövetség első közgyűlését nagyszámu érdeklődő közönség részvételével. Közének és Biró Lajos imája vezette be a közgyűlést. Buzogány Anna elnök meghatározó megnyitó beszéde után a főtákar özv. Fábry Edéné olvasta fel jelentését, amelyben részletesen beszámolt a Szövetség eddigi eredményes munkájáról. Pénztárnok és ellenőrök jelen-

tése után özv. Perczelné Kozma Flóra a Nőszövetség tiszteletbeli elnöke tartott ünnepi beszédet, amit lapunk jelen számában közlünk is. Még Gregersen Lujza a prot. Nőszövetség titkárja üdvözölte testvéri szeretettel a közgyűlést, amely után Józan Miklós püspöki vikárius zárta be imával a gyűlést.

Karácsonyi ünnepünkön budapesti templomban mindkét napon osztunk urvacsorát. Istentisztelet kezdete délelőtt 11 órakor. Ó-esztendő utolsó napján délután 5 órakor imát mond Józan Miklós püspöki vikárius.

Dávid Ferenc első unitárius püspökünk halálának emlékére november hó 17-én este 6 órakor vallásos estélyt tartottunk budapesti templomunkban. Teljesen megtelt templomban búgtak fel az orgona hangjai dr. Barzu Livius százados-hadbíró játékában. Józan Miklós püspöki vikárius magasan szárnyaló imája után Kertészffy Jánosné ezredesné egy „Fohász”-t és egy „Elégia”-t szó-laltatott meg hegedűje hurjain művészi játékkal. Harmoniumon dr. Barzu kísérte. Kiss Jenő egyetemi hallgató ügyes szavalata után dr. Csiki Gábor tartott élvezetes felolvasást „Dávid Ferenc öröksége” címen.

Karácsonya ünnepély. Karácsony ünnepe előtt a budapesti tanuló ifjúság számára karácsonya ünnepet rendezünk — mint tavaly is. Az ünnepély helyét és pontos idejét a vallástani órán a gyermekek útján fogjuk közölni.

Missziói ut. Október 21-én Szolnokon, november 11-én Miskolczon volt unitárius Istentisztelet. Szolnokon Józan Miklós püspöki vikárius urvacsorát is osztott a városból és a környékből összegyűlt heveinknek a ref. templomban. Miskolczon dr. Csiki Gábor missziói lelkész tartott 52 résztvevőnek Istentiszteletet urvacsora osztással együtt. Miskolczon a kisunitárius kolóniának vezére dr. Balázs Ferenc posta-igazgató, akinek lánya Ibolyka a kántori teendőket végzését minden Istentisztelet alkalmára vállalta. Ezután Széged és Debreczen kerül sorra, ahol szintén Csiki lelkész fogja tartani a templomozást s így most már megindul a szorványok és filiák lelki gondozása.

Az „Unitárius Egyházi Igazgató Tanács” felhívja a Kolozsvári Központi Főtanács minden tagját, akik jelenleg Magyarországon élnek, hogy foglalkozásukat és lak-helyük pontos címét közöljék a budapesti unitárius lelké-szi hivattal.

Az erdélyi gimnáziumokban végzett iskolatársaknak és családjaiknak minden hó első szombatján, este 8 órakor találkozójuk van az Országház pinceéteremben. A vacsorán résztvenni óhajtok, szándékukat jelentsékelőre — Nagy Miklós dr. nemzeti könyvtár igazgatónak.

Hitelődeid mindenüket áldozták a sajtóért. Te, az utód, méltatlan vagy hozzájuk, ha még ezt a kis lapot sem tudod előfizetéseddel fenn-tartani.

**Az „Unitárius Értesítő”
minden unitárius család asztalán
ott legyen.**

A magyar Hiszekegy költőjének halála. A nemzet halottjaként temették el folyó hó 19-én Papp-Váry Elemérné a kerepesi temetőben. A gyászszertartást Raffay Sándor ág. ev. püspök végezte. Ravatalát egy fájdalmas nemzet vette körül, melynek ajkán az ő imája fog felhangzani mindaddig, míg nem valóra válik elvesztett nagy költőnk mélységes hite, melyet ő oly egyszerűen és mégis szívbe markolóan tudott kifejezni. Papp-Váry Elemérné a nemzet halottja, akinek sírjánál nemcsak lélek halhatatlanságának, hanem egy egész nemzet örök életének hite lobog kioldhatatlan lángokkal. Testét már a hideg sír öle zárja magába, de lelke odaszállt, ahová minden nap millió és millió magyar lélek imája szárnyal a költő igéin:

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni, örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Az Unitárius Értesítő fentartása sok pénzbe kerül. Fizesd meg minél előbb előfizetési tartozásodat!

Felelős szerkesztő: BIRÓ LAJOS.

Szolga Miklós

ÉRTÉKPAPIRKERESKEDŐ

V, Bálvány-utca 21. I. 14.

Utakonoknak értékpapír vételét és eladásait a legkedvezőbb feltételek mellett bonyolítja le.

Telefon: 199-71.

Elváltos órák: d. e. 9-1-ig, d. u. 5-7-ig.

Népies Irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55 sz.

"SHANNING SZELLEME"

PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA

újabb munkája, megrendelhető a budapesti lelkészi irodán (V. Koháry-utca 4.)

ÁRA: 500 KOR.

STERN JÓZSEF R. T.

Budapest, Kálvin-tér 1.

Alapítva 1859. évben.

Szövetek, mosóárak, selymek, bélés és vászonárak, női-, férfi- és gyermek-fehérmű, kész felöltők és blouzok legjutányosabb bevásárlási forrása

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági szerszámokat

Tragacsokat

Kocsirészeket

készítünk

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon: 5-34

TELEFON SZÁM: 180-53.

KARTAL TESTVÉREK

Sárgöncim KARTALOK Budapest

műszaki kereskedők

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 18. SZÁM.

Műszaki anyagok és cikkek, olajok kenőanyagok, minden mezőgazdasági és egyéb iparág számára legjutányosabban kaphatók.

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest. II. Batthyány-utca 48. szám.

Férfi- és női cipőt mérték után készítenek.

Javítást is vállalok. Mérsékelt árak.

"STUDIUM"

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Múzeum-Körút 21 szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből Telefon 186-87. alakult új vállalat 186-87.

Szakt munkák, szépirodalmi, egyházi és egyetemi tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden kapható külföldi és belföldi könyvet és folyóiratot. Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézik

SZALAI LAJOS

férfiszabó üzlete

a IX. ker. Haller-piacon.

Férfi- és fiuruhák, télikabátok állandóan és olcsón kaphatók.